

Verksamhetsberättelse 2021

Verksamhetsplanen för 2021-2022 har till största delen kunnat uppfyllas.

Punkt för punkt:

- Den stora sångarenkäten, som Sångaravdelningen tagit fram med hjälp av Ipsos, presenterades som planerat för aktörer inom och med anknytning till svenskt operaliv – däribland politiker, operachefer, medier, chefer inom KLYS, Scenkonstallianserna, Arbetsförmedlingen, SGI-utredningen m.fl. Vi kan glatt konstatera att enkäten både har citerats och legat till grund för vidare utredningar beträffande landets frilansande kulturarbetare. Sångaravdelningen känner att enkäten, trots de nedslående svaren, har fått önskad verkan när det kommer till att höja medvetandet om operasångarnas situation i Sverige. Enkäten belyser aspekter som drabbar frilansare inom kulturbranschen även inom andra områden än opera. Likheter finns bland annat med skådespelare och musikalartister, och enkäten har kunnat ligga till grund för ett utvecklat fackligt samarbete mellan avdelningarna för att stärka och inspirera varandra i angelägna frågor.

Presentationen av Charlotte Hellekant och Joa Helgesson ligger uppe på Youtube och resultatsammanställningen av Ipsos finns också tillgänglig på Scen & Films hemsida. En krönika i Tidskriften Opera tar också upp enkäten i sin helhet.

Den planerade branschdagen har vi däremot skjutit upp, då KMA arrangerade en i stort sett identisk branschdag i termer av medverkande med anledning av sitt 250-årsjubileum. Här stöttes och blöttes svensk operakonst. Det fackliga perspektivet lyste dock med sin frånvaro, vilket Sångaravdelningen påpekade för arrangörerna, med önskan om att ha med det perspektivet vid framtida branschdagar, inte minst som arbetsmarknaden för operasångare förändrats dramatiskt i takt med att fasta anställningar försvunnit och lönenivåerna frusits och i vissa fall stagnerat.

- Sångaravdelningen följde arbetet med DSM-direktivet genom att ha representanter vid informationsmöten med Rättighetsbolaget. Vi kunde också lämna synpunkter och önskemål beträffande vår egen bransch och de potentiella problemområden vi och våra medlemmar upplever vid streamade föreställningar och rimliga ersättningsnivåer för streaming.

- Sångaravdelningen har tillsammans med Skådespelaravdelningen och Musikalavdelningen grundat en Yrkesavdelningsgrupp med regelbundna möten för att styrka och inspirera varandras arbete och diskutera gemensamma frågor och beröringspunkter. Frida Engström och Jeremy Carpenter har utsetts som representanter för Sångaravdelningens räkning. Yrkesavdelningsgruppen har varit värdefull, inte minst när de olika yrkesavdelningarna har jobbat på att formulera motioner inför Riksstämman 2022.

- Medlemsmöten har inte varit så regelbundna och välbesökta som vi föresatt oss. Om presentationen av enkäten räknas som ett medlemsmöte har Sångaravdelningen lyckats hålla två medlemsmöten under verksamhetsåret. Både skedde via Zoom. Vid det andra mötet inbjöds Linda Zachrisson för att tala om arbetet med Återstartsutredningen. På plus-sidan har Sångaravdelningen haft representanter på jobb vid flera av Sveriges operahus och där kunnat ordna mindre möten med lokalavdelningarna och de tillfälliga casten av frilansande sångare. Sångaravdelningens närvaro har upplevts som uppskattad. Förhoppningsvis leder

slopade restriktioner och större säkerhet till att medlemsmöten kan återupptas i verkliga livet och på flera platser i landet, även om Zoom ansetts vara ett effektivt och demokratiskt medel att nå så många medlemmar som möjligt.

- Medlemsrekryteringen har legat nere under krisen. Sångaravdelningen har uppfyllt ambitionen att ha mer kontakt med operautbildningarna och större närvaro på operahusen. Likväl tappar vi medlemmar. Bättre information om Scen & Films arbete behöver tillgängliggöras för Sveriges sångare. Många av de som valt att gå ur eller inte ansluta sig till facket anger att deras agent redan utför motsvarande arbete för sångarens räkning. Flera nämner också förhandlingen med minskning av numerären som grund för bristande förtroende för facket. Information om fördelarna med facket och det konkreta arbete vi gör har planerats att läggas ut i en lättillgänglig och lättöverskådlig lathund online via Scen & Films hemsida. En sådan har också efterlysts av studenterna på Operahögskolan i Stockholm, som vittnar om en överväldigande känsla att komma ut som frilansande egenföretagare i en värld full av blanketter och självhandläggning. Tyvärr har Sångaravdelningen inte haft möjlighet att slutföra arbetet med lathunden under året, men arbetet har inletts, tillsammans med Yrkesavdelningsgruppen.

- Sångaravdelningen företräder även landets (opera)sufflörer och vi har följt upp ambitionen att ha bättre kontakt med våra sufflörkollegor. Läget ser lite olika ut på de olika husen, från mycket bra till katastrofalt. Vår önskan och ambition är att vi sångare samlar oss i solidaritet med våra sufflörkollegor och understryker vikten av deras närvaro i de fall operahusen på ett eller annat sätt försöker göra sig av med sina sufflörer.

- Arbetet med det internationella nätverket för frilansare inom opera, LyriCoalition, har fortsatt. Joa Helgesson och Julia Sporsén har skött kontakten med nätverket och medverkat vid deras möten. Nätverket är fortfarande under uppbyggnad och vi för diskussioner om hur vi på bästa sätt kan hjälpa sångarna från respektive länder när de jobbar i våra egna länder. Det är långt ifrån självklart, då de olika länderna kommit olika långt vad gäller fackliga rättigheter, där vissa länder står helt utan, och där exempelvis Sverige har kollektivavtal som minimerar risken för rättsprocesser. Sångaravdelningen har framgångsrikt ställt sig bakom ett antal blixttaktioner, bland annat gällande att få Italiens kulturministerium att inte ignorera streamingersättningar inom scenkonsten, samt slopade corona-force majeure-klausuler vid operahusen i Lyon och Paris, samt slopande av orättvisa restriktioner i Belgien. Regelbundna möten mellan agentorganisationerna OMAI, IAMA, AEAA och AFAA har också genomförts under året för att utbyta perspektiv mellan sångare och agenturer. Sångaravdelningen har initierat kontakt mellan LyriCoalition och FIA, där Simon Norrthon är vice ordförande, för att se hur LyriCoalition kan effektivisera sitt arbete och potentiellt ta hjälp av FIAs befintliga strukturer. Sångaravdelningen kan inte garantera juridisk hjälp, men har gått med på att en kontaktperson kan bistå med rådgivning och information för LyriCoalitions medlemmar som jobbar i Sverige. Detta har i skrivande stund utnyttjats av danska kollegor verksamma i Sverige, där Sångaravdelningen kunde vara behjälplig med att koppla ihop berörda parter med varandra.

- Sångaravdelningen har i samtal med avgångsstudenter och nyligen utexaminerade försökt utreda hur vägen från högskola till arbetsmarknad upplevs och hur samarbete mellan högskolor/universitet och operahus underlättar vägen. Här har vi stött på en het potatis vad beträffar praxis kring praktik och ersättningar, där olika hus gör olika och irritation uttrycks från såväl högskolornas som operainstitutionernas ledningar.

- Sångaravdelningen ville fortsätta att utreda hur den kontraktförhandlingstjänst som var under utveckling av Pratik Vithali skulle kunna komma att se ut. Tyvärr har vi inte fått någon mer återkoppling om en sådan tjänst och har valt att ta upp förhandlingstjänst i en av våra motioner inför Riksstämman. Mer om detta nedan.

- Sångaravdelningen föresatte sig att samla in fler kontrakt för att stärka underlagen, men arbetet har gått i stå då vi känner att det inte finns en konkret bokföring av de insamlade kontrakten. Detta har vi också valt att ta upp i en av våra motioner inför Riksstämman. Mer nedan.

- Utökad kontakt med Egenföretagarrådet har gått i stöpet då ett sådant råd inte finns. Detta har vi valt att ta upp i en av våra motioner inför Riksstämman. Mer nedan. Däremot har vi kunnat hålla möten med representanter från de olika studentråden vid Sveriges operahögskolor. Vårt intryck är att utbildningarna skiljer sig åt sinsemellan beträffande vilka kursmoment det läggs vikt vid.

- Vår ambition att ha mer kontakt med Normkreativa Rådet till följd av klagomål från medlemmar som vittnat om diskriminering till följd av utseende, övervikt eller ålder har inte burit frukt. Vi har inte lyckats hitta sångare som haft tid, lust eller ork att engagera sig fackligt i frågorna. Styrelsen har i mesta möjliga mån försökt dela länkar till kommande och gångna seminarier, samt tipsa våra medlemmar om Normkreativa Rådets existens.

Vi står bakom Tove Dahlbergs förslag till programpunkt vid vårens Scenkonstbiennial, ett seminarium med titeln ”Interaktion och intimitet – om trygghet, tillit och risk i den konstnärliga processen”. Seminariet bygger på Tove Dahlbergs eget arbete tillsammans med en intimitetskoordinator.

Utöver verksamhetsplanen har styrelsen hunnit med en mängd annat, samt haft styrelsemöte med en månads regelbundenhet, men veckovis, ibland daglig, kontakt via WhatsApp-grupp:

- Konstituerande styrelsemöte hölls 23 februari.
- Sångaravdelningen undersökte hur SOK-stiftelsens insatser kan komma fler sångare till del än bara de som åtnjuter fasta anställningar. Intresset för stiftelsen är relativt ringa bland landets operasångare och styrelsen konstaterar att det saknas kännedom om stiftelsen.
- Sångaravdelningen har nominerat två kandidater, en var till SAMIs styrelse och valberedning

- En facklig frilansstol har upprättats i samspråk med Folkoperans ledning. Folkoperan saknar helt och hållet fasta sångare och lokalavdelningen saknar därmed sångarperspektivet i fackliga frågor. Att ha en sångare som fackligt språkrör inom varje produktion välkomnades av såväl husets ledning som lokalavdelning. Joa Helgesson har tagit på sig rollen som frilansrepresentant vid Folkoperan säsongen 2021/2022
- Personligt möte med Lawen Redar där vi fick chans att presentera innehållet i enkäten. Lawen Redar är socialdemokratisk riksdagsledamot och ordinarie ledamot i riksdagens kulturutskott.
- Numerären och dess efterlevnad på olika hus har diskuterats och analyserats under året. Detta har mynnat ut i en motion inför Rikstämman. Se nedan
- Sångaravdelningen har försökt hålla koll på undantagsklausuler kopplade till covid-19 och deras legitimitet i kontrakten.
- Sångaravdelningen har börjat jobba kring idén att anordna informativa provsjungningar för fackets medlemmar där castingansvariga från opera-, och konsertverksamheterna bjuds in. Inspiration inhämtades bland annat i samtal med den norska motsvarigheten till Sångaravdelningen som drivit igenom provsjungningar med stor framgång. Bristen på informativa och öppna provsjungningar uppmärksammades i enkäten. Auditions anordnade via facket skulle även kunna ge sångare som varit borta från arbetsmarknaden på grund av exempelvis graviditet, utlandsvistelse eller sjukdom och som saknar agent en möjlighet att få visa upp sig, då auditions i regel är begränsade till ett mindre antal redan kända namn.
- Sångaravdelningen kallade till möte med Scen & Films ordförande Simon Norrthon samt förbundsstyrelsens ledamot Tove Dahlberg för att ta reda på hur förbundet förhåller sig i de fall korister tar solistroller. Enligt förbundet ska i dessa fall S&Fs avtal ligga till grund för kontraktet. Här har lokalavdelningarna en viktig roll att spela, när husen väljer att ge solistroller till korister och kalla dessa ”fortbildning”. Vid närmare genomgång av antalet korister på solistroller så konstaterar styrelsen att det ligger på förhållandevis låg nivå. Undantaget är Kungliga Operan och Short Stories, där korister tagit sig an huvudrollerna i Rotundans kortoperaserier. Endast Göteborgsoperan är svår att få en klar bild av.
- Joa Helgesson och Charlotte Hellekant lade fram enkäten för SGI-utredningens Mattias Tegnér
- Mikael Horned har utsetts som styrelsens kontaktperson för studenterna vid operautbildningarna. Mikael sitter också med i rådet för Scen & Films tidning
- Jeremy Carpenter har lagt grunden till ett mentorsprogram för avgångselever och nyutexaminerade samt en serie masterclasses under Musikalliansens organisation. Mentorsprogrammet består av ett flertal etablerade operasångare som avgångseleverna möter regelbundet samt följer på arbetsplatsen m.m.

Då styrelsen har slitit med olika former av privat belastning har de senaste månadernas arbete gått ut på att författa motioner inför Riksstämman. Motionerna är följande: